

Debrecen nyolcmilliót, az állam másfélmilliót költött eddig az egyetem építésére.

Ami példa lehet Szegednek.

Sajnos, még mindig van közéletünknek több olyan nagy kérdése, amelyekhez rendkívül bajos nyíltan hozzájárulni. Tagadhatatlanul ezek közé tartozik az egyetemek kérdése is. Ismeretes a szanálási bizottságnak az egyetemek fenntartása ügyében elfoglalt eredeti álláspontja és ismeretes, hogy a bizottság ezt az álláspontját megváltoztatta. Nem beszélünk most arról, hogy e véleményváltoztatást megelőzően heteken át mik történtek a kollégiumok mögött és arról sem, hogy mit kívánt volna, legalább szerintünk, a tántoríthatatlan megfontolás és az okos gazdálkodás. Amikor azonban tudomásul vesszük, hogy valamennyi egyetem fennmarad, számolnunk kell azokkal, hogy előbb-utóbb sor kerül a szegedi egyetemi építkezésekre is. Ebben az ügyben a város közgyűlése tudvalevőleg olyan határozatot hozott, hogy

ötven éven át 24 vagyon búrát ad az egyetemi építkezésekre, ha legelőbb ugyanennyit ad az állam is.

Nekünk ezzel a határozattal kapcsolatban kezdettől fogva többrendbeli aggodalmaink voltak. Ezeket most nem ismételjük meg. Helyette közöljük, okulásul, a debreceni egyetem építkezéseinek legutóbbi ülésén történeteket.

Az építőbizottság ülésén dr. Tóth Lajos államtitkár elnököl. Nagyhatású beszédet mondott dr. Baltazár Dezső püspök, aki felszólalásának elején rámutatott arra, hogy a bizottság ülésétől az utóbbi időben távolmaradt magát.

Távolmaradásomnak — folytatta — az a magyarázata, hogy elkedveltem a vett erőt rajtam, mikor láttam, hogy az építkezés halogatása nem leli magyarázatát az állam siralmas pénzügyi helyzetében. Gondolkoztam a dolgon s ennek eredményeképpen kemény szavakat is fogok most mondani, de hogy kritikám személyes élet előre elvegyem, kijelentem, hogy az előzőekben dr. Tóth államtitkár ur a legnagyobb jóakarattal mindig azon volt, hogy az egyetem minél előbb felépüljön. Nem személy ellen suhogtatom most meg kritikám ostarát, hanem egy bizonyos szellem ellen, amelyet a leghatározottabban kell elítélnem.

A debreceni egyetem egyik legnagyobb férfiunknak, gróf Tisza Istvánnak nevét viseli homlokán. De nagyon selejtes, hideg, tartalmazatlan és nagyon sérítő ez a kultusz, amely szavakban és ünnepekben merül ki és amely ennek az intézménynek tőle alá hozásánál késedelmes és nem a legjobb akaratot mutat.

Ezt a késedelmet nagyon selejtes indokra vezetem vissza. Az egyházkerületnek birtokában van az eredeti terv egyik hivatalos példánya s abból megállapítható, hogy a központi épület felállítására van elsősorban tervezve s a klinikai telephely áll a háttérben, míg most azt kell látnunk, hogy a klinikai telep kerül először megvalósításra. Megtaláltam ennek magyarázatát az államnak Debrecen városát költött szerződésében. A szerződés egy pontja ugyanis így szól, hogy

az egyetem klinikai telephelyének beépítésére adja Debrecen város a felajánlott nyolcmillió aranykoronát.

Ezt a nyolcmilliót koronát használta fel eddig az állam az építésre, míg maga, noha költségvetése szerint 10 millió aranykoronát kell az építkezésbe befektetnie,

eddig mindössze másfélmilliót áldozott erre a célra.

Ezért épültek fel az egyetemi klinikák s ezért maradt el a központi épület felépítése, amelyet az államnak a saját pénzéből kellett volna felépítenie.

A tisztviselői körlet nagyon nagy áldozatot hozott, amikor az egyetemnek felajánlotta akadémiáját. Nekünk volt teológus, jogi és bölcsészeti karunk, de megkérdeztük ezt az áldozatot, mert Debrecennek szüksége volt az orvoskari egyetemre. Áldozatunkkal szemben állott volna az, hogy a tanszéki alapítványok tökéletesen felfizadulnak s azokat nevelési célokra fordíthatjuk. Hogy ez lehetővé vájjék, nekünk helyre van szükségünk. Szükségünk van a kollégiumra, hogy megfelelően nevelő hivatásának.

Mi három karnak helyet adtunk a kollégiumban, de nem a végtelenségig. A szerződés szerint az államnak 1917—18. tanév kezdetén vissza kellett volna adni a kollégiumot s addig felépíteni a központi egyetemet. Nemcsak arra fektetem a fősúlyt, hogy a klinikai telepek sem tudták teljesíteni hivatásukat, mert nyomorognak, hanem felfigyeltem, hogy hét esztendővel

a kiköltött határidő után végre tétessék egy komoly lépés a központi egyetem kiépítésére.

Az állam tízmilliójából másfélmilliót tett eddig felhasználva. Nagyon komoly dolog ez és mindnyájuk lelkére apellálunk, fogjuk meg erősen az eke szarvát most, amikor újra megindul a munka. Állítsuk erkölcsi súlyunkat az egyetem felépítésének szolgálatába. Nem volt eddig módunk rá, hogy a főrendiházban szaválegyem ezt a dolgot, de, úgy látszik, hogy erre rövidesen megnyílik az alkalom. Szóváteszem azonban ezt az ügyet a református egyház szervezeteiben is és a lelkészek országos kongresszusán és nem fogok tartózkodni, hogy ezt a nagy sérelmet, amely Debrecennek és a magyar kálvinizmusnak egyformán nagy sérelme s amelyet idáig lojálisan takargattam, a nyilvánosság elé tárjam. Hosszu hallgatás után elhatároztuk gróf Degenfeld főgondnok urral, hogy erélyes lépést fogunk tenni.

A kormányzó úr őfőméltóságának

MUNKÁSOKNAK TISZTVISELŐKNEK 12.000, MINDENKI MÁSNAK 15.000 KORONA A HAVIDÍJ A DELMAGYARORSZÁG KÖLCSÖNKÖNYVTÁRÁBAN

Öt éves harc egy harminc éve használt kocsiút elzárása miatt.

A napokban három szegedi gazda jelent meg köldöttésgileg a polgármesternél. Elpanaszolták, hogy a Torontáli Ármentesítő Társulat a földművelésügyi miniszter határozott rendelethe ellenére sem nyitotta meg az a kocsit, amely a vasúti hidtól a város alsóízsaparti bérkördjei felé vezet. Felmulaták Mayer János földművelésügyi miniszter saját kezűleg szignált levelét, amelyben közli, a kocsit megnyitása ügyében nemrég rendeletet intézett a Torontáli Ármentesítő Társulat szegedi kormánybiztosságához. Elmondották, hogy jártak a kormánybiztosságánál is, itt azonban kijelentették, hogy mindaddig nem intézkedhetnek, amíg a város hatóságával a kérdést le nem tárgyalták, a város hatóságától azonban eddig a tárgyalás megkezdése érdekében semmiféle kezdeményező lépés nem történt.

A polgármester magánál tartotta a földművelésügyi miniszter levelét és azonnal intézkedett, hogy hivatala érintkezésbe lépjen az ármentesítővel és megérdeklődjék, vajon mi az oka annak, hogy a miniszter rendeletről nem értesítették a város hatóságát. A város hatósága ugyanis a tárgyalások felvételére irányuló kezdeményező lépéseket nem tehet meg addig, amíg nem volt tudomása a rendeletről.

Ez az ügy — látszólag — egészen jelentéktelen valami, de csak látszólag, mert hosszú évek óta húzódó közigazgatási herce hurca a háttere. A kérdéses út az alsóízsaparti bérkördje és gazdák számára nélkülözhetetlen, mert földjüket csak azon közelíthetik meg. Amióta a Torontáli Ármentesítő lezárta, óriási kerülővel juthatnak csak oda, ami hatalmas idővesztéssel és így nagy anyagi kárral jár. Az utat harminc-nyolcvan év óta zavartalanul használták az alsóízsaparti gazdák, a Torontáli Ármentesítő Társulat soha nem zárta el, soha senkinek sem jutott eszébe, hogy ez az út a társulat tulajdona. A szerb megszállás idején, amikor a katonai teherautók a legjobb országutat is tönkretették, zárták le először ezt a kocsit, hogy megvédjék a töltés építését a fokozott forgalommal járó veszedelemtől. A szerbek 1921-ben kivonultak az újszegedi háromszögből, de a társulat nem nyitotta meg az utat, hiába kérték, sürgették az indokolatlan elzárás megzúntatását az érdekeltek, akik panaszukkal azután a város hatóságához fordultak. A város akkor megkezdte a tárgyalást a társulattal, de eredménytelenül és így a kormányhoz jelentette be az esetet.

A földművelésügyi miniszter helyszíni szemlét rendelt el annak megállapítá-

mezőúti látogatásán feltártam a helyzetet és kifejeztem adataim aggodalmamnak. Őfőméltósága igyekezett meggyőzni, hogy reánk nézve jóakarattal kezelik ezt az ügyet. Ekkor elhatároztuk, hogy felmegyünk a miniszterelnökhöz, a pénzügy- és a kultuszminiszterhez. Tapasztaltuk, hogy a kormányzó ur előre informálta mindegyiküket. Először Beihlen miniszterelnököt kerestük fel, aki megígérte, hogy az egyetem részére a múlt évi költségvetésbe felvett egymillió aranykoronát kiutaltatja és erre az évre szintén egymillió koronát vétet fel. Most az a tény, hogy 800 000 aranykorona van beillesztve a költségvetésbe ezen a címen. Azért hozom napvilágra ezeket, mert a magyar miniszterelnök és a magyar református egyház egyházi és világi gondnoka között a tett ígéret a kötelező szerződés erejével bír s így remélem, hogy az egyetem megkapja azt a kétmillió aranykoronát, amire feltétlenül szüksége van.

A városi hozzájárulásnak még egy fölétele volt. Ez így szólt: *A szegedi egyetemen minden polgár fia akadálytalanul tanulhasson.*

Ezt számon tartja valaki? Mert mi számon tartjuk.

sára, vajon okozhat-e kárt a védőtöltésben az elzárt út megnyitása és forgalma. A miniszter megbízott szakértőjének jelentése alapján elrendelte az út megnyitását azal, hogy az út jó karbantartása az érdekeltek gazdák feladata. Ezt a rendelkezést a Torontáli Ármentesítő Társulat úgy értelmezte, hogy addig nem kell megnyitnia az utat, amíg azon elsőrendű köburkolat nem lesz. A hat kilométeres út kikövezése olyan sokba került volna, hogy azt nem csak az érdekeltek gazdák és bérkördje, hanem maga a város sem vállalta volna magára. Így azután továbbra is zárva maradt az út és a gazdák továbbra is félnapos kerülővel juthatnak csak el birtokukra, pedig időközben megérkezett a miniszteri rendelet helyes értelmezés is, amely szerint a jókarbantartás nem jelent köburkolatot, hanem csak homokot.

A földművelésügyi miniszter legújabb kiadott rendeletével megerősítette korábbi rendelkezését ezt az értelmezést, de rendeletét csak a Torontáli Ármentesítő Társulathoz küldte le, a város nem tudott róla és így — ismét maradt minden a régi. Az érdekeltek megálltak a miniszterrel és néhány nap előtt a polgármesterrel is közölték értesítést. A közel öt éve húzódó ügy így talán elintéződik végre. Ha a polgármester akciója ismét sikertelen maradna, akkor — értesítéstünk szerint — a város hatósága följelentést tesz a földművelésügyi miniszternél a Torontáli Ármentesítő Társulat ellen.

**Chaplin,
Buster Keaton
és Dick**
kétlőn és kedden a Belvárosban.

Eladó: **Mézernél** Bástya-utca 19. Kulturpalotánál. 491

**MÁR MOST
rendelje meg a használt
ISKOLAKÖNYVEKET
FÉLÁRON**
KOVÁCS HENRIK könyvkereskedésében
Szeged, Kőlcsey-utca 4. 569

Hóha, hó...

Te azt mondd:
— Csak még egyszer átélhetnék bár rövid pár hetet a békevilágból. Sosem érem meg, ebből kimaradtam örökre.
En azt felelem:
— Nem kell türelmetlenkedni, minden megérkezik egyszer. Nézd, én bizakodom, hiszen annyi jele van a haladásnak.
— Hiszed, hogy jut még nekünk is?
— De mennyire!
— Szabadság a mindenfelől való megkötöttség helyett...
— Az árak szép lassan visszahúzódnak...
— Megszűnik a gyűlölködés...
— Legalább is az, amelyiknek nincs indoka. Hiszen az ember mindig ember marad.

— Szabad szó, szabad gondolat...
— Haladás és mosoly az arcokon...
Csak úgy kapkodjuk egymás szájából a szót, lelkendezünk, mint a gyerek, aztán...

Nem folytatom itt, elmondok inkább azt a kis képet, amit a Délvidékről hoztam magammal s ilyenkor mindig az eszembe jut. Valamikor, bohó ifjúságomban, szerb népektől hallottam, az örök embert szimbolizálja az álmaival, vágyaival.

Új a nagyon szegény házaspár alkonyatkor az udvaron. Amolyan egészen elesett zsellérnépek, az előttük elterülő nyolc lépésnyi területet is tulzást udvarnak nevezni, mert ezen a jogon keríté avanszáhat a két csenevész akác és palotává a vályogfalú szűk házikó, ami még hozzá nem is az övék.

A napi munkát elvégezték már, most pihennek egy sort, utána következnek a falatozás. (Avas szalonna vereshagymával, fekete kenyérral, sok viz rá.) Ha ezzel is elkészültek, lefeksznek, mert drága a petróleum, hiábavalóság égetni.

— Hej, hej, kezd a beszélgetést az ember, de nehéz sor is a szegénység.

— Nagyon nehéz, hagyja rá az asszony.

— Az éjszaka szép álomom volt, sok pénzünk volt, gazdagok lettünk.

— En már álmodni se szeretek, mert csak rosszabb.

— S: k pénzem volt, megvettem ezt a házat.

Az asszonyban felgyülemlik a keserűség, de talán ilyenkor hajlik inkább szomorú tréfára a lélek.

Vehetnél volna különbet is. Ha egyszer gazdagok vagyunk!

— Csakugyan, igazad van. Mit is csinálnánk, ha igaz lenne?

— Tudom én.

— Mindenekelőtt földet vásárolnánk. Száz láncot egy tagban, jó feketét, mert az adja az acélos buzát.

— Hát aztán?

— Tanyát építenék rá, külön csőszkúnyhót is a szőlő miatt.

— Tán szőlőt akarsz ültetni?

— De még mennyire! Okszerű gazdálkodással csak az hozza meg a pénzt.

— A buza se kútya.

— Az nem kútya, igazad van. Neked a belső házból külön udvart kanyarított a baromfiak számára.

— Látod, ez már okos dolog. Nálunk akkor is lesz baromfi, amikor másnál elfogy.

— A tyúkuk egész nap elkárálnak a szemétdombon, vagy a jó meleg trágyában.

— Miféle trágyában?

— Hát a lovakra nem gondolsz?

— Csakugyan! Lovak!

— El se képzeled, milyen szép lovakat veszek. A Kupuszerevicské semmi azokhoz képest, pedig ugyancsak remek állatok. Kettőt csakis mezei munkára fogok.

Olyan gyönyörűség lesz az istálló, hogy a csodájára járnak. Odaépítem mindjárt az ökrök mellé.

— Jé, az ökrök!

(Már úgy beszélnek, mintha meg is volna minden. A szegény ember álmodozása a legveszedelmesebb, mert csak önmagát bolondítja, — lám, ez a két elhagyatott földhöz ragadt árva is kezd valóságnak venni azt, amit elképzel.)

— De még milyen ökrök! Hatalm fogok szántani, senki se teszi ezt a faluban. Az én állataim nem elvénhedett, kiuszorított barmok lesznek, hanem fényes szőrűek, erősek, kitartók.

Az ember már felállt, úgy hadonászik.

— Megcsodírtam az ostort és elküldtem magam: Csálé te, Bimbó te! Huj, de szépen haladnak!

Abban a pillanatban megszólal valaki az uccán:

— Hóha, hó...

A két szegény ember összezerzen, a gazdának torkán akad a szó, elsápadnak a kegyetlen nagy csendben, ami hirtelen körülveszi őket.

Az a valaki az uccán épp szekeret hajtott és megállította az ökrét, de az álombelikeket is egyuttal. Szó ami szó, nagyon előre találtak sietni. Menj vissza, szegény ember, a szürke hétköznapba, minek noked az álom.